

STEPHEN KING

MRTVA ZONA

Preveo Vladan Stojanović

 izdavaštvo **vulkan**

Beograd, 2016.

BELEŠKA AUTORA

Ono što sledi plod je piščeve mašte. Svi glavni likovi su izmišljeni. Čitalac će možda prepoznati izvesne aktere koji su igrali svoje uloge u sedamdesetim, zato što je radnja smeštena u istorijsko okruženje. Nadam se da nijedan od tih likova neće biti pogrešno protumačen. U Nju Hempširu nema trećeg kongresnog distrikta, a u Mejnu nema grada Kasl Rok. Materijal za čas čitanja Čaka Četsvorta preuzet je iz *Vatrenog uma* Maksa Branda, u izdanju Doda, Mida i saradnika.

*Ova je za Ovena
Volim te, stari medvede*

UVOD

1

Džon Smit je na koledžu u potpunosti zaboravio na težak pad na ledu u januaru 1953. godine. Teško da bi ga se setio i u završnim razredima osnovne škole. Majka i otac nisu ni znali za njega.

Klizali su se po raskrčenom delu jezerceta Ranaraund u Daramu. Kru-pniji dečaci igrali su hokej starim štapovima, obmotanim lepljivim trakama. Dve kutije za krompir igrale su ulogu golova. Sitniji su glavinjali okolo, kao što klinci rade od pamtiveka. Zglobovi su im se smešno savijali, napolje i unutra, a dah stvarao oblačiće na ledenih minus sedam. U uglu raskrče-nog klizališta gorele su dve gume. Pored njih su sedeli roditelji i posmatrali decu. Doba motornih sanki bilo je još daleko. Zimske razbibrige još su se sastojale od telesnih naprezanja, umesto jurcanja na bučnim mašinama.

Džoni je izašao iz kuće, nešto iznad železničke pruge za Paunel, s klizaljka-ma na ramenu. U šestoj je bio prilično vešt klizač. Još nije bio do-voljno dobar da bi zaigrao hokej sa starijom decom, ali je znao da kliza ukруг, dok je većina đaka prvaka samo mahala rukama da bi održala rav-notežu, ili padala na dupe na klizaljka-ma.

Sporo se klizao spoljnjom ivicom raščišćenog dela jezera. Voleo bi da može da se kliza unatraške kao Timi Benediks. Osluškivao je tajanstveno škriputanje i pucketanje leda ispod snežnog pokrivača s neraščišće-nog dela jezerceta, povike hokejaša, tutnjavu kamiona s papirnom kašom preko mosta, na putu do SAD Džipsuma u Lizbon Folsu i odejke razgo-vora odraslih. Bilo mu je veoma drago što je živ i zdrav na ovako hlad-nom, bistrom zimskom danu. Ništa mu nije falilo, ništa mu nije smetalo i ništa nije hteo... izuzev da nauči da se kliza unatraške kao Timi Benediks.

Primitio je da boca pića kruži između dvoje-troje odraslih oko vatre, kad je prošao kraj njih.

Stephen King

„Daj mi malo!“, doviknuo je Čaku Spajeru, u košulji za drvoseče i zelenim flanelskim pantalonama za sneg.

Čak se nacerio. „Tutanj, balavko. Mama te zove.“

Džoni Smit je otklizao, sa osmehom na usnama. Ugledao je Timija Benediksa s druge strane drumu. Spuštao se niz padinu, ispred oca.

„Timi!“, povikao je. „Gledaj ovo!“

Okrenuo se i počeo da kliza trapavo unatraške. Nije ni znao da se približava hokejašima.

„Hej, klinac!“, povikao je neko. „Sklanjaj mi se s puta!“ Džoni ga nije čuo. *Radio* je to. Klizao se unatraške! Napokon je uhvatio pravi ritam. Stvar je u ljuljanju nogama...

Očarano je spustio pogled na svoje noge u akciji.

Iskrzani, stari pak prozujao je kraj njega. Nije ga opazio. Jedan od krupnijih dečaka, ne naročito vešt klizač, gonio ga je s gotovo slepom, nerazboritom rešenošću.

Čak Spajer video je šta će se dogoditi. Skočio je sa svog mesta pored vatre i povikao: „*Džoni! Pazi se!*“

Džon je podigao glavu – trapavi klizač od osamdesetak kila je u sledećem trenutku punom brzinom naleteo na njega.

Poleteo je s rukama napred i tresnuo o led. Zacrnelo mu se pred očima. *Zacrnelo mu se... crni led... zacrnelo mu se... crni led... crno. Crno.*

Rekli su mu da se onesvestio. Opsedala ga je neobična, uporna misao. Posmatrao je krug satkan od lica – uplašeni hokejaša, zabrinutih roditelja, radoznale dečice, iscerenog Timija Benediksa. Čak Spajer ga je držao...

Crni led. Crni.

„Šta je bilo?“, pitao je Čak. „Džoni... kako si? Jako si se udario.“

„Crn je“, prostenjao je Džoni. „Led je crn. Ne skači po njemu, Čak.“

Čak se malčice uplašeno osvrnuo oko sebe. Ponovo je pogledao Džonija. Dodirnuo je krupnu čvorugu, koja je bubrela na dečakovom čelu.

„Žao mi je“, reče trapavi hokejaš. „Nisam ga ni video. Mala deca trebalo bi da izbegavaju igralište za hokej. Takva su pravila.“ Nesigurno se osvrtao, tražeći podršku.

„Džoni?“, reče Čak. Dečakov pogled nije mu se dopadao. Bio je previše taman i dalek, mutan i hladan. „Da li ti je dobro?“

„Ne skačite po njemu“, reče Džoni, nesvestan vlastitih reči. Mislio je samo na led – crni led. „Eksplorzija. Kiselina.“

„Misliš li da bi trebalo da ga odvedemo kod lekara?“ Čak je pitao Bila Džendrona. „Ne zna šta priča.“

„Daj mu malo vremena“, posavetovao ga je Bil.

Dali su mu malo vremena. Glava mu se razbistrila. „Dobro sam“, pro-mrmljao je. „Pomozite mi da ustanem.“ Prokleti Timi Benediks još se cerio. Pokazaće mu. Do kraja nedelje klizaće ukруг oko njega, napred i nazad.

„Dođi ovamo i sedi pored vatre“, reče Čak. „Dobio si veoma snažan udarac u glavu.“

Pomogli su mu da se smesti pored vatre. Rastopljena guma mirisala je oštro i snažno. Stomak ga je zboleo, baš kao i glava. Znatiželjno je opi-pao čvorugu iznad levog oka. Činilo mu se da je duga čitav kilometar.

„Znaš li ko si? Pamtiš li sve što se dogodilo?“, pitao ga je Bili.

„Naravno. Naravno da znam ko sam. Dobro mi je.“

„Ko su ti roditelji?“

„Herb i Vera, Herb i Vera Smit.“

Bili i Čak zgedali su se i slegnuli ramenima.

„Mislim da je dobro“, reče Čak, da bi odmah zatim po treći put rekao: „Ali udarac je bio veoma jak, jelda? Baš je tresnuo o led.“

„Klinci su žilavi“, reče Bil. Posmatrao je svoje osmogodišnje bliznakinje, koje su klizale držeći se podruku. „Takav udarac verovatno bi ubio odra-slog čoveka.“

„Ne bi ako je Poljak“, dobacio je Čak. Okupljeni su prasnuli u smeh. Boca bušmila ponovo je krenula ukруг.

Džoni se desetak minuta kasnije vratio na led. Glavobolja je jenjavala. Čvoruga mu je štrčala na glavi kao neobični žig. Do ručka je zaboravio na pad i gubitak svesti. Radovao se novousvojenoj veštini klizanja unatraške.

„Milostivi bože!“, rekla je Vera Smit kad ga je videla. „Odakle ti to čudo na glavi?“

„Pao sam“, rekao je i počeo da srče instant supu.

„Da li ti je dobro, Džone?“, pitala je, kad mu je nežno dodirnula čvo-rugu. „Naravno, mama.“ I bilo mu je dobro, ako se izuzme mesec dana lo-ših snova... i sklonost ka dremci, u doba dana kad mu se nikad ranije nije dremalo. Sklonost ka dremci prestala je gotovo u isto vreme kad i snovi.

Bilo mu je dobro.

Čak Spajer je jednog jutra sredinom februara ustao i utvrdio da je akumulator na starom de sotu iz 1948. godine crkao. Eksplodirao mu je

Stephen King

ispred nosa, zasuvši ga opiljcima i korozivnom kiselinom. Izgubio je oko. Vera je rekla da milošću božjom nije izgubio oba. Za Džonija je to bila strašna nesreća. Posetio je Čaka s ocem u Opštoj bolnici u Luistonu, nedelju dana posle incidenta. Mnogo se potresao kad je video izmoždenog i sitnog Velikog Čaka kako leži u bolničkoj postelji. Te noći sanjao je kako leži u bolnici umesto njega.

Narednih godina predosećao je događaje – unapred je znao koju ploču će disk-džokej pustiti na radiju, takve stvari – ali nikad nije povezao te neobične predosećaje s padom na ledu. Zaboravio je na taj događaj.

Predosećaji nisu bili naročito bitni, niti česti. Ništa značajno nije se dogodilo do one noći na seoskom vašaru i maske. Pre drugog udesa.

Kasnije će često o tome razmišljati.

Stvar s Točkom sreće desila se *pre* drugog udesa.

Kao upozorenje iz vlastitog detinjstva.

2

Putujući trgovac neumorno je špartao Nebraskom i Ajovom, pod užarenim suncem leta 1955. godine. Sedeo je za volanom merkjurija iz 1953. koji je prešao više od sto trideset hiljada kilometara. Greg Stilson, grmalj s fizionomijom seljačeta s kukuruznih polja Srednjeg zapada, tog leta 1955. godine, četiri meseca posle propasti molerskog posla u Omahi, imao je samo dvadeset dve godine.

Gepek i zadnje sedište merkjurija behu puni kutija, a one pune knjiga, većinom Biblija, svih oblika i veličina. Najtraženije izdanje bila je *Istinska američka Biblija*, sa šesnaest ilustracija u boji, povezana avionskim lepkom. Prodavala se s garancijom od deset meseci, za samo 1,69 \$. Siromašnjijima je nudio *Istinski američki Novi zavet* u mekom povezu, bez ilustracija u boji, ali s crveno odštampanim rečima Gospoda našeg Isusa Hrista. Kupcima dubokih džepova je na raspolaganju stajala *Istinska američka deluks Reč božja* za 19,95 \$, uvezana u lažnu belu kožu, s imenom vlasnika u zlatotisku na prednjim koricama, s dvadeset četiri ilustracije u boji, i prostorom u sredini za zapisivanje datuma rođenja, svadbi i sahrana. Mušterije su mogle računati da će *deluks Reč božja* najmanje dve godine ostati u jednom komadu. Prodavao je i knjigu mekog poveza *Pravi američki način: Komunističko-jevrejska zavera protiv naših Sjedinjenih Država*.

Imao je više uspeha s tom jeftinom knjigom na još jeftinijem papiru, nego sa svim Biblijama zajedno. Potanko je objašnjavala kako su Rotšildi, Ruzvelti i Grinblati zagospodarili američkom ekonomijom i vladom. Grafikoni su pokazivali kako su Jevreji direktno povezani sa komunističko-marksističko-lenjinističko-trockističkom osovinom i Antihristom lično.

U Vašingtonu su dani makartizma davno prohujali, ali zvezda Džoa Makartija još nije zašla na Srednjem zapadu. Margaret Čejs Smit* iz Mejna u ovim krajevima bila je poznata kao „ona kučka“ zbog čuvene Deklaracije savesti. Seljaštvo s kojim se susretao Greg Stilson pored fascinacije komunizmom gajilo je morbidno zanimanje za ideju jevrejske vladavine svetom.

Tridesetak kilometara zapadno od Ejmsa u Ajovi skrenuo je na prašnjavi prilazni put ka seoskom imanju. Delovalo je pusto. Kapci na kućnim prozorima bili su navučeni, a ambarska vrata zatvorena, ali čovek nije mogao da zna dok ne zakuca. Taj moto doneo je mnogo uspeha Gregu Stilsonu, otkad se pre dve godine s majkom doselio u Omahu iz Oklahome. Molerski posao slabo je išao, ali mu je predah od pozivanja na Isusa dobro došao. Nadao se da će mu Svevišnji oprostiti sitno ogrešenje. Ovaj posao bio je u neku ruku ravan povratku kući – iako nije stajao za propovedaonicom u šatri. Laknulo mu je što je konačno uspeo da se ratosilja prodavanja čuda.

Otvorio je vrata automobila. Krupni pas opakog izgleda izleteo je iz ambara, čim je zagazio nogom u prašinu. Lajao je zabačenih ušiju. „Zdravo, kuco“, progovorio je Greg tihim, brižnim, prijatnim glasom. U dvadeset drugoj raspolagao je glasom vrsnog bacača čini.

Pas nije reagovao na prijatni glas. Nastavio je da juriša, velik i zao, nameran da smaže trgovca pokućara za ručak. Greg se vratio u automobil, zatvorio vrata i dva puta zatrubio. Znoj mu se slivao niz lice. Iscrtavao je sive krugove ispod pazuha bele lanene košulje i siluetu razgranatog drveta na leđima. Ponovo je zatrubio, ali se ništa nije dešavalo. Seljoberi su se ukrcali u kombajn ili kamionet i otišli u varoš.

Osmehnulo se.

Nije se izvezao unatraške na drum, već je posegnuo iza sebe i uzeo raspršivač – pun amonijaka, umesto otrova protiv insekata.

* Margaret Madeline Chase Smith (1897–1995) – američka političarka i članica Republikanske partije. Predstavljala je Mejn u oba doma Kongresa. Zapamćena je po govoru „Deklaracija savesti“ iz 1950. godine, u kom je kritikovala praksu makartizma. (Prim. prev.)

Stephen King

Povukao je klip unazad. Izašao je iz automobila, s opuštenim osmehom. Pas se podigao na zadnje noge i pošao ka njemu, režeći.

Greg je nastavio da se osmehuje. „Takvog te volim, kucó“, rekao je prijatnim, brižnim glasom. „Samo dođi. Dođi po svoje sledovanje.“ Mrzeo je zaguljene seljačke džukele, koje su vladale okućnicama kao mali, oholi Cezari. Po njima se moglo dosta toga zaključiti o gazdama.

„Jebeni seljoberski ološu“, promrsio je sebi u bradu. Još se osmehivao. „Odi, kucó.“

Kuca se približila. Oslonila se na zadnje noge, spremna da skoči na uljeza. Krava je mukala u ambaru, a vetar lagano duvao kukuruznim poljem. Gregov osmeh preobrazio se u tvrdu i gorku grimasu kad je pas skočio. Pritisnuo je klip raspršivača i posejao oblak ljutih kapljica amonijaka pravo u kereće oči i uši.

Gnevno lajanje u trenu se izmetnulo u kratko, bolno kevtanje, a ono u bolne urlike, kad je amonijak počeo da deluje punom snagom. Podvio je rep. Više nije bio oholi pas čuvar već poražena džukela.

Lice Grega Stilsona se smračilo, a oči stisnule u ružne proreze. Zakoračio je napred i šutnuo psa u zadnjicu, vrhom šiljate cipele. Pas je ispustio piskavi, žalobni zvuk. Zapečatio je sudbinu kad se mahnit od bola i straha okrenuo da bi se suprotstavio donosiocu svih jada, umesto da zaždi prema ambaru.

Iscerio se i naslepo napao. Zgrabio je i pocepao desnu nogavicu Gregovih belih lanenih pantalona.

„Kurvin sine!“, povikao je Greg s mešavinom gneva i iznenađenja. Ponovo je šutnuo psa, ovog puta dovoljno jako da se životinja zakotrlja po prašini. Još jednom ga je urlajući udario nogom. Pas vlažnih očiju, bolne njuške, s jednim slomljenim i jednim napuklim rebrom prekasno je shvatio da ima posla s opasnim ludakom.

Greg Stilson jurio ga je po prašnjavom dvorištu. Dahtao je i vikao, dok mu se znoj slivao niz obaze. Šutirao je životinju, koja se jedva vukla po prašini. Crkavala je, krvareći iz mnogobrojnih rana.

„Nije trebalo da me ujedeš“, prošaptao je. „Čuješ li me? Da li me čuješ? Nije trebalo da me ujedeš, vašljiva džukelo. Niko ne sme da mi stane na put. Da li me čuješ? Niko.“ Još jednom je šutnuo psa okrvavljenim vrhom šiljate cipele. Nesrećna životinja imala je snage samo za slabašni cvilež. Grega je bolela glava od sunca i od jurnjave za psom po omorini. Nije smeo da se onesvesti.

Na trenutak je zatvorio oči. Disao je plitko i brzo. Znoj mu se slavalo niz lice, sličan suzama. Blistao se u kratkoj kosi kao drago kamenje. Izmrvcareni pas skapavao mu je pod nogama. Šarene svetle čestice pulsirale su u ritmu srca i plovile u tami iza spuštenih kapaka.

Glava ga je bolela.

Ponekad bi se zapitao da li gubi razum. Ovo je bio jedan od takvih trenutaka. Hteo je da poškropi psa amonijakom i da ga otera u ambar, da bi ostavio posetnicu na ulaznim vratima.

Planirao je da se jednom vrati i nešto proda. Osvrnulo se po rusvaju koji je napravio. Sad ne može da ostavi posetnicu, zar ne?

Otvorio je oči. Pas mu je ležao pod nogama. Grozničavo je disao. Iz usta mu je izbijala krvava pena. Ponizno je liznuo čizmu, kao da želi da kaže da priznaje poraz. Zatim se vratio umiranju.

„Nije trebalo da mi cepaš pantalone“, rekao mu je. „Koštale su me pet zelembaća, vašljiva džukelo.“

Mora da krene. Neće valjati ako Klem Seljober sa ženom i šestoro dece naiđe u kamiončetu i vidi kako Fajdo crkava dok zli trgovački putnik stoji iznad njega. Ostao bi bez posla. Američka biblijska kompanija istinskog puta ne zapošljava trgovačke putnike koji ubijaju pse čuvarne hrišćanskih domova.

Nervozno se zacerekao. Vratio se do svog automobila, seo za volan i brzo izvezao s prilaznog puta. Krenuo je na istok kroz kukuruze, zemljanim putem pravim kao strela. Uskoro je jezdio brzinom od sto deset na sat, ostavljajući tri kilometra dug oblak prašine za sobom.

Ni u kom slučaju nije hteo da izgubi posao. Ne još. Zarađivao je dobre pare. Prodavao je robu Američke biblijske kompanije, i još neke stvari, za koje ona nije znala. Dobro mu je išlo. Takođe, putovao je okolo i upoznao mnogo ljudi... mnogo devojaka. Imao je lep život, samo – samo što nije bio zadovoljan.

Vozio je s pulsirajućom glavoboljom. Ne, nije bio zadovoljan. Osećao je da je sazdan za značajnije poduhvate od vozikanja po Srednjem zapadu, prodavanja Biblija i friziranja prodajnih formulara da bi zaradio još dva dolara na dan. Osećao je da je predodređen za... za...

Velika dela.

Da, to je bilo to. To i ništa drugo. Pre nekoliko dana odveo je neku curu u senik. Njeni su se odvezli u Davenport da bi prodali kamion pilića. Ponudila ga je čašom limunade. Jedna stvar vodila je drugoj. Rekla mu je,

Stephen King

nakon što ju je uzeo, da je iskustvo ličilo na kembečenje sa sveštenikom. Ošamario ju je, ne znajući zašto. Ošamario ju je i otišao.

Pa, nije baš tako bilo.

U stvari, ošamario ju je tri ili četiri puta. Šamarao ju je sve dok nije zaplakala i zavrištala u pomoć. Ma, zazivala je pomoć iz sveg glasa. Prestao je da je šamara i nekako – morao je da upotrebi svaki gram šarma koji mu je bog dao – uspeo da je smiri. Glava ga je i tada zbolela. Pulsirajuće svetle tačkice sevale su vidnim poljem, sudarajući se i odbijajući. Pokušao je da sve pripiše vrućini, nepodnošljivoj vrućini u seniku, ali ga glava nije bolela samo zbog nje. Istu glavobolju osetio je u dvorištu kad mu je džukela pocepala pantalone. Mirisala je na mrak i ludilo.

„Nisam lud“, glasno je prozborio za volanom. Brzo je spustio prozor. Pripustio je letnju jaru, miris prašine, kukuruza i stajnjaka u kola. Uključio je radio i pronašao pesmu Peti Pejdž. Glavobolja je malo oslabila.

Najvažnije je da očuva samokontrolu i čist dosije. Niko neće moći da mu naškodi, dok god bude pazio na te dve stvari. Bilo mu je bolje na obe ravni. Snovi o ocu bili su ređi, snovi u kojima je otac stajao iznad njega sa zabačenim šeširom i urlao: „Ništa ne vrediš, žgoljo! Jebeno ništa ne vrediš!“

Snovi su bili ređi zato što nisu bili tačni. Više nije bio žgoljav. Istina je da je kao klinac bio veoma bolešljiv i sitan, ali je u međuvremenu izrastao. Brinuo se o majci.

I njegov otac je umro. Mrtav nije mogao da ga vidi. Greg nije mogao da ga natera da proguta svoje reči, zato što je stradao u nesreći na bušotini. Poginuo je. Greg bi voleo da ga iskopa, da mu se unese u budavo lice i da se razdere: *Pogrešio si, tata, pogrešio si u vezi sa mnom!* Zatim bi ga slatko išutirao, kao onu seljobersku džukelu.

Tegobna glavobolja se vratila.

„Nisam lud“, ponovio je nadjačavajući radio. Majka mu je često govorila da je predodređen za nešto veliko, nešto značajno. Greg joj je verovao. Moraće da drži stvari – poput šamaranja devojkice ili šutiranja psa – pod kontrolom i da se potruži da mu dosije ostane čist.

Znaće šta je njegova misija, kad kucne čas. Bio je siguran u to.

Ponovo je pomislio na psa. Ovog puta ta pomisao porodila je nagoveštaj osmeha, lišenog svake veselosti ili saosećanja.

Susreće se sa svojom misijom. Bio je mlad. Možda ga od tog susreta dele godine. Nema ničeg lošeg u mladosti, dok god ne smetneš s uma da

Mrtva zona

ne možeš sve dobiti odjedanput, dok god veruješ da će do susreta doći. Verovao je u to.

I nek Bog i Sinak mu Isus pomognu onima koji mu stanu na put.

Greg Stilson izbacio je suncem opaljeni lakat kroz prozor i zazviždukao uz pesmu na radiju. Stisnuo je gas. Stari merkjuri pojurio je brzinom od sto dvadeset na sat. Kotrljao se po pravom seoskom drumu u Ajovi ka budućnosti koja ga je čekala.

PRVI DEO

TOČAK SREĆE